„Danskeren",

et ugentlig Nyheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika.

Udgivet af
DANISH. LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

„Danskeren" udkommer hver Torsdag.

Pris pr. Aargang i de Forenede Stater $1.50; til Udlandet $2.00.

Bladet betales i Forskud. Bestilling, Betaling, Adresseforandring og alt andet angaaende Bladet adresseres:
DANISH. LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

Redaktør: Harald Jensen.

Entered at the Post Office at Blair, Nebr., as second-class matter.

Advertising Rates made known upon application.

„Danskeren"

bliver sendt til Subskribenter, indtil udtrykkelig Opsigelse modtages af Udgiverne og al Gæld er betalt, i Overensstemmelse med De Forenede Staters Postlove.

Naar Læserne henvender sig til Folk, der averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysninger om det avverterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Nytte.

Almanak.

Aar efter Kristi Fødsel 1900.
Aar efter Verdens Skabelse 5900.
Aar efter Reformationen 383.

Oktober. — 31 Dage.

Nymaane d. 23. Kl. 8,43 Fm.
Første Kvarter d. 31. Kl. 3,33 Fm.

28 S.	20. S. e. H. Tfn. — G. T.: Eph. 5, 15-21, Matth. 22, 1-14. N. T.: Rom. 11, 25-32, Matth. 21, 28-44.
29 M.	„Derfor siger jeg Eder, at Guds Rige skal tages fra Eder og gives et Folk, som skal bære dets Frugter."
30 Ti.	
31 O.	Den luth. Reformations Fødselsdag (1517).

November. — 30 Dage.

Fuldmaane d. 6. Kl. 6,16 Eftm.
Sidste Kvarter d. 13. Kl. 9,58 Eftm.
Nymaane den 22. Kl. 2,33 Fm.
Første Kvarter d. 29. Kl. 0,51 Eftm.

1 To.	„Frygt ikke, tro ikkun".
2 F.	
3 L.	
4 S.	Alle Hel. gens D. — G. T.: Aab. 7, 1-12. Matth. 5, 1-12. N. T.: Aab. 21, 1-7. Matth. 5, 13-16.
5 M.	
6 Ti.	Og Gud skal aftørre hver Taare af deres Øjne, og Døden skal ikke være mere, ej heller Sorrig, ej heller Skrig, ej heller Pine skal være mere; thi det første er veget bort.
7 O.	
8 To.	
9 F.	
10 L.	
11 S.	22. S. e. H. Tfn. — G. T.: Fil. 1, 6-11. Matth. 18, 23-35. N. T.: Ef. 4, 30-32. Matth. 18, 1-30.
12 M.	
13 Ti.	
14 O.	„Bedrøver ikke Guds hellige Aand, med hvilken I ere beseglede til Forløsningens Dag."
15 To.	
16 F.	
17 L.	

„Da sagde han til sine Tjenere: Bryllupet er vel beredt, men de budne vare det ikke værd.

Gaar derfor ud paa Vejskellene og byder til Bryllup saa mange som I finde.

Og de Tjenere gik ud paa Vejen og samlede alle dem, de fandt, baade onde og gode; og Bryllupshuset blev fuldt af Gæster." (Matth. 22, 8—10.

Et Stykke Politik.

Jewell, Ia., Okt. 14. 1900.

Redaktør af „Danskeren".

Det er i Valgkampens varme Dage, og maaske nogle halvt politiske Linier kan finde Optagelse, uden at gaa for dybt i Politikkens Hemmeligheder.

Det falder naturligt for os at spørge: Bør Samfundet blande sig i Politik? Og hermed følger: Bør en Kristen, som Kristen altsaa, blande sig i Politik? Hertil maa der vistnok svares: Ja. Hvis et politisk Parti modarbejder Kristendommen eller lægger dens Udbredelse Hindringer i Vejen, saa bør en Kristen modarbejde dette Parti med de Midler, han har, hvoraf Stemmesedlen er det kraftigste. Ligesaavel som en god Borger i de Forenede Stater modarbejder det Parti, som efter hans Mening lægger Hindringer i Vejen for Landets Velfærd, saaledes bør en god Kristen modarbejde det Parti, som lægger Hindringer i Vejen for Kristendommens Udbredelse. Og som en Kristen, saaledes ogsaa et Samfund af Kristne. Derfor maa vi indrømme, at det er vort Samfunds Pligt at modarbejde ethvert Parti, som lægger vort Arbejde som Samfund Hindringer i Vejen.

Med denne Forstaaelse vil vi undersøge de politiske Partier, som for Tiden udfolder alle Kræfter for at vinde Tilhængere. Republikanerne og Demokraterne kan betragtes under eet. Deres Platform tager kun Hensyn til Landets økonomiske Velfærd. Tag Dollaren ud af deres nationale Platform, og der er slet intet tilbage. Her kan vi altsaa som Samfund intet Valg have. Som Borgere kan vi have forskellige Meninger om dette eller hint Partis Visdom, men som Kirkesamfund har vi intet Valg. Men saa har vi et andet Parti: The Prohibition Party, som tilsidesætter alle økonomiske Spørgsmaal, og bygger sin hele Platform paa dette: "The National Prohibition of the manufacture and sale of all intoxicating drinks for beverage purposes".

Bedrører dette Spørgsmaal vort Samfund som Kirkesamfund? Ja! visselig, det kan sikkert ikke benægtes.

Den amerikanske „Saloon" er sikkert ukristelig, for at bruge et mildt Udtryk. Beviser herfor behøves ikke at føres for Danskerens Læsere. Dens Interesser er altid i lige Modsætning til Kirkens. Hvad den ene bygger op maa den anden rive ned for at trives. Derfor maa vi indrømme, at som Kirkesamfund bør vi modarbejde Saloonerne og med dem den hele Handel med berusende Drikke.

Kan vi gøre det politisk? d. e. ved Stemmesedler? Visselig. Den er en politisk Magt, og maa modarbejdes netop der. Kan vi gøre det igennem de gamle Partier? Dette er vist meget haabløst. Fordi Saloon-Magten i Dag, ved Trudsler og Løfter, hersker over de gamle Partier. Dette trænger maaske til Beviser:

For omtrent 2 Aar siden vedtog De Forenede Staters Kongres en Lov, lydende: at ingen Officer eller Mænig skal sættes til at udskænke berusende Drikke, ikke heller skal nogen anden Person blive anmodet om eller tilladt at udskænke berusende Drikke paa Pladser, der benyttes i militære Øjemed. Og Krigsministeren anmodes om at udstede de nødvendige Befalinger for at sætte denne Lov i Kraft (Sec. 17, Army bill). Nu ansaas det for sikkert, at „Saloonerne" indenfor Hæreus Poster var dømte; men aldeles ikke. Loven maatte bortfortolkes til ikke at betyde noget, og dette blev den af Attorney General Griggs, og bestyrket af Præsident McKinley. Og Saloonerne er i fuld Gang i alle Hærens Poster.

Men hvortil denne Bortfortolkning? Loven var klar; alle Kongressens Medlemmer gav det som deres Mening, at dens Hensigt var at udrydde Hær-Saloonerne. Men Saloon-Magten truede. Republikanerne troede, at deres Parti stod i Fare og derfor denne Bortfortolkning. Vi tillægger ikke McKinley daarlige Hensigter; sikkert var det ikke af frit personligt Valg, at han tilintetgjorde en klar Lov fra Kongressen, mindst ikke en, som maa indrømmes at være saa gavnlig. Men Saloon-Magten truede; Republikanerne troede, at der var Fare paa Færde, og Nød bryder alle Love og — "The Anti Canteen Law was nullified." Men hvorfor paataler ikke Mr. Bryan denne Lovovertrædelse? Simpelt hen, fordi Saloon-Magten truer. Det er sikkert ikke af personlige Hensyn, at Mr. Bryan tilbageholder sin Veltalenhed paa dette Punkt.

Han benytter alle rimelige og urimelige Lejligheder til at paatale McKinleys Svagheder, hvorfor ikke denne, hvor Republikanerne vilde staa forsvarsløse? Fordi Saloonmagten truer.

Men har du Saloonmagten, denne Magt, at den kan skræmme de to store politiske Partier med Millioner af stemmeberettige paa begge Sider. Ja, desværre; den har Magten; hvis det ikke var saa, behøvede disse 2 store Partier ikke at opofre Principper for Sejr.

Der er i de Forenede Stater 250,000 Salooner. Hvis hver Saloon-keeper kan byde over 3 Stemmer foruden sin egen, saa har vi 4 for hver Saloon eller en Million Stemmer. Kun 2 Gange i de sidste 50 Aar, har noget Parties Flertal udgjort mere end en halv Million Stemmer. Altsaa kan Saloonmagten, ved at lægge sin Indflydelse helt til den ene eller den anden Side afgøre Valget. Endnu lettere kan dette gøres, fordi Valget afgøres næsten fuldstændig i Illinois og i New York. Med Fordelinger af de andre Stater, som de er, saa er det Parti, som vinder i disse 2 Stater, sikkert paa Valget, og netop i disse Stater er Saloonmagten paa sit bedste; intet Sted findes der flere Salooner, og sikkert kan Saloonmagten her diktere til de to gamle Partier eller true med Nederlag. Saaledes staar, i de nationale Valg, de gode Borgere fuldstændig magtesløse overfor den herskende Saloonmagt, og medens de diskuterer med Iver og Overbevisning de politiske Spørgsmaal, saa staar Repræsentanterne for den organiserede Saloonmagt, hos Partilederne og truer med Nederlag, hvis Saloonens Interesse er stedt i Fare.

Det antages, at 120,000 Drankere dør aarligt i de Forenede Stater. Dette er mange, og dog kun en for hver to Salooner, og dog hvilket stort Tal; og ustandseligt for hvert Aar, gaar Strømmen af 120,000 Drankere, og vi maa vel spørge: hvorhen? Og ustandseligt fyldes deres Pladser.

Ikke altid var Drankeren en Dranker. Engang var han ogsaa det uskyldige Barn, der laa i Moderens Arme. Og kun lidet anede hun, hvad Fremtiden skulde bringe til det Barn, hun saa omhyggelig fostrede. Og for 120,000 af de Børn, som i Dag aarsgamle hviler sødt i deres Moders Arme, 120,000 er Maalet i dette Liv en Drankers Grav, hvis ikke de kristne stemmeberettigede rejser en politisk Protest mod denne Trafik. Og for flere af disse Børn bærer Fremtiden i sit Skød, det gruelige at skulle blive en Drankers Hustru, hvis ikke vor forgivende Regering skal fjærne Aarsagen til deres forfærdelige Skæbne. Og dog er dette kun en Del af den Sorg og Lidelse, som Saloonerne bringer. Bør vi, som Kirkesamfund støtte eller modarbejde Saloonernes politiske Magt og deres sociale Odelæggelse? Lad os med hvert et Middel, som staar til vor Raadighed, nedlægge vor Protest.

Men kan det nytte noget? Dette spørges ofte. Hvorfor ikke lade Gud raade for det? Vi er kun faa i Sammenligning med de to store Partier, og dog Tiden skal bringe os Sejr. En Stemme for Ret er da uendelig meget bedre en een Stemme for Uret, og kan kun vi beslutte os til at kaste vor Stemme, som kristne, saa raader Gud for, hvad godt den skal bringe. Her i vor lille Menighed, vil Pastor Johnson lede os og mere end Halvdelen af Medlemmerne vil vistnok stemme imod Saloonmagten. Her har vi h ller intet at vælge imellem. I Iowa er det afgjort at Republikanerne vil vinde, om det bliver med 10,000 eller 80,000 Flertal, betyder mindre, saa hverken Republikaner eller Demokrater behøver at betænke sig paa at stemme for The Prohibition Party og dets Kandidater John G. Woolley og Henry B. Metcalf.

H. K. Grønbeck.

* * *

Naar „Dsk." har optaget denne varme og velskrevne Artikel fra Hr. H. K. Grønbech, Jewel, Io., betyder dette ikke, at vi særlig anbefaler vore Læsere at stemme paa Prohibitionisternes Kandidater.

Men da dette mindre Parti baade har et menneskeligt godt Program og tillige let bliver forholdsvis uomtalt i selve Valgkampagnen, har vi anset det for Ret at lade en dansk Tilhænger udtale sig derom i Bladet.

Ikke alle Indsenderens Ytringer kan vi godkende, for Eks. naar han taler om: „en Stemme for Ret er da uendelig meget bedre end en Stemme for Uret," og dermed kaster den Skygge paa „de to store Partier," at de vil: Uret.

Sagen er jo dog den, at de begge gerne vil af med „Saloon-Magten" — og at de som Parti slet ikke ønsker at holde Haanden derover. De mener naturligvis, at den ved Lovgivningsmagtens Virksomhed skal hindres eller i al Fald indskrænkes, uden at den just bliver en Planke i deres Platform.

Hovedforskellen mellem Prohibitionisterne og „de to store Partier," maa jo nok søges der, hvor Hr. Grønbech lægger den, nemlig i, at Proh. har et bestemt moralsk Program til Politik, mens de to andre Partier drive Politik paa udelukkende politiske og social-økonomiske Spørgsmaal.

Og det er vel Sagen, at, naar man i det hele vil drive Politik, maa det ske ud fra og paa politiske Spørgsmaal, og ikke i og for sig paa de moralske.

Og her naar vi vor Hovedgrund til, at „Dsk." lige saa lidt stiller sig bestemt paa Prohibitionisternes som paa de andre Partiers Standpunkt. „Dsk." anser det netop ud fra et kristeligt Standpunkt for urigtigt og uklogt at ville drive en saadan Sag som Saloonernes Lukning igennem i Følge et politisk Magtbud.

Vi ønsker strenge Love mod Drikkevæsenet, men man kan umulig afskaffe dette ved Love. Folk vilde drikke i Smug alligevel; og en Lov, om hvilken man paa Forhaand kan vide, at den vil blive omgaaet, er altid mislig.

Det er tillige sikkert, at Staten som Stat, naar den vil hævde sine Borgeres Frihed, ogsaa maa hævde denne indenfor de moralske Grænser.

Staten kan skærpe Lovene mod Drikkevæsenet, men det enkelte Individ maa dog til syvende og sidst skulle bære Ansvaret for sit Liv. En Stat, i hvilken Ansvarsfølelsen overtages af Lovgivningsmagten, er jo ufri. Og navnlig her i Amerika med den udstrakte religiøse Frihed kan man i Følge selve dette Statsprincip ikke have lovhjemlet Ret til at gøre kristelige og moralske Spørgsmaal til bestemt politiske.

Der er kun een Vej, ad hvilken et Folk kan gøres kristeligt og moralsk; det sker ikke ad Lovens, men ad Evangeliets Vej. Prædiken om Synd og Naade er det, som skal give saavel Saloonen som alle andre Lasthuse Dødsstødet.

En ydre Afholdenhed betyder intet til et Folks Frelse, mindst naar den er paatvungen.

Men ogsaa denne Sag henstiller vi til vore Læseres Overvejelse; dog synes det os mærkeligt, om man skulde afholde sig fra at stemme angaaende Politik, og holde sig til kun et enkelt Punkt som Totalafholdenheden. Thi det er jo dog Politik, det gælder ved et politisk Valg.

Hvorfor saa ikke hellere forlange de politiske Kandidaters Svar paa Saloonspørgsmaalet, og betyde dem, at, hvis de ønsker hæderlige Folks Stemmer, maa de love at arbejde paa Saloonens Lukning.

Endelig ved jo alle Prohibitionisterne i Forvejen, at det er dem umuligt at bringe Sejren hjem. Var det saa ikke bedre, om de dannede en Fraktion indenfor et Parti, i Stedet for et selvstændigt Parti? Det var sikkert klogere og mere virkningsfuldt.

Hvor Tungen nægter at tale, Pennen at male.

Der er maaske intet, der i de senere Aar saa grelt har vist det menneskelige Sprogs Afmagt som hin vældige Sorg, hin store Hjemsøgelse, der ramte Galveston. De stærkeste Tillægsord synes, idet de skal betegne slige Rædselsscener, at falde til Jorden som en vingeskudt Fugl; eller som udtalte af stumme Læber; eller afmægtigt lallende at vende sig mod den talende selv.

Naar en Hund dræbes under de rullende, rundrende Vognhjul; det kan være beklageligt. Et Barns tidlige Død er: vemodig. Den stærke Mands, Familiefaderens, pludselige Udgang af Livet er: sørgelig. Mange Menneskers Død i en sammenstyrtende Bygning er: rædsom. Scenerne paa Krigsskuepladsen er: grufulde. — Men alle disse Ord forslaar intet til at udtrykke, hvad Hjertet følte; eller meddele, hvad Øjet saa — under Ulykken i Galveston.

At finde Udtryk for en Fremstilling af Tildragelsens hele Omfang er umuligt. En genlevende udraabte til nogle Bladkorrespondenter, at han vilde nedtegne sine Oplevelser under Uvejret. Selv var han frelst som gennem Baal og Brand. Da han bragte sit Manuskript begyndte det saaledes: „Ved Guds Naade frelstes jeg fra den mest uudsigelige Fare." Og han fortsatte med at sige, at Tilstanden var ligefrem grufuld; at saa skrækindjagende Ting havde han endog aldrig drømt om; at han med egne Øjne havde set utrolige Scener. Paa denne Maade blev han ved, Side efter Side, uden nogen Forklaring af, hvad han havde set. Han mente at fortælle sine Oplevelser og brugte de stærkeste Ord, han kendte — dog blev Resultatet et: Intet.

Beskrivelsen af det overordentlige, og af slige Tragedier, har ingen Brug for Superlativer. Tilstandens faktiske, nærværende Horror overstiger langt, langt, hvad Ord formaar at betegne. Ligesom fint Guld ikke kan forgyldes og Lillien ikke dekoreres, saaledes kan ej heller Ideen om hin Nats uendelige Vee og Vaade udsiges, som den var.

Ved Synet af saadanne Scener forstummer Spotterens Tunge. Fritænkeren studser. Bleg og angst Farer han sammen. Skaberen fornægter han. Skabningen (og dens Kræfter) bliver han ikke kvit for saa billigt Køb; Men dette overordentlige taler sit eget Sprog i hans stakkels formørkede, forvildede, forhærdede Sjæl. Og i denne Rædslens Stund tør han saavist ikke vove at sige: der er ingen Gud! Thi rundt omkring ham raaber, brøler, gnistrer, raser Elementerne, og ud af Stormens Dundren, ud af Lynildens skærende Glimt, ud af Bølgernes Buldren, af de synkendes Fortvivlelse, af de døendes Jammerklager hører han den højtidelige Forsikring: at Gud er til! hører han den levende Guds Røst.

Sagtens var det under tilnærmelsesvis lignende indre Tilstande, Voltaire en Dag pludselig sprang op, rev sig selv i Haaret og udbrød: „Sandelig, mig undres, om ikke dette Urværk (Universet) alligevel skulde have sin Urmager.

— — Men hvad er saa endda alt dette mod den sidste Dag, den store! Maalestokken har Herren jo selv anlagt i sit Ord, naar han om Saligheden siger, at dens Storhed, dens Fryd er fremmed, ukendt for Menneskets Øje, Øre, Tanke. — Men Tanken om Fortabelsens Rædsel da! Heller ikke den er nogensinde undfanget i nogen menneskelig Sjæl. Beta.

Præsteenkerne.

Den foren. d. Kirke har jo nedsat et Udvalg, som er forpligtet til at indsamle Gaver til Præsteenkerne. Dette Udvalg arbeider systematisk i Aar som i Fjor ved Tid til anden at udsende regelmæssige Opfordringer til de forskellige Menigheder om at støtte Sagen. I Fjor blev de fleste af disse Henvendelser besvarede temmelig hurtigt og med Velvillie, men i Aar svarer man ikke paa dem. Hvorledes hænger det sammen? Det kan da ikke være Meningen, at Præsteenkerne ikke skal have Hjælp i Aar! Nej, det kan ikke være Meningen! Og alligevel er Kassen omtrent tom. Send Bidragene snarest muligt til Pastor P. P. Thisted, West Branch Iowa.

Vink ogsaa for det lille Hefte „En Skytsengel", der koster 15c. og sælges til Fordel for Præsteenkerne. Der er bleven indsendt mod „En Skytsengel at den egner sig ikke til at oplæses offentligt ved Møder. Men det kan da ingen Aarsag være til, at man ikke søger at faa Bogen udbredt. Det er ikke enhver Bog, som egner sig til Oplæsning i Forsamlinger. Selv Bibelen indeholder flere Kapitler og Afsnit, som ikke er skikkede til at oplæse ved Møder, men maa læses i Enrum, og alligevel arbejder du vel for Bibelens Udbredelse.

Men hvad det fremfor alt gælder om, er, at der indkommer Bidrag fra de forskellige Steder til Præsteenkernes Kasse. Vinteren staar for Døren. Kom med din Gave, at Enkerne ikke skal lide Nød. I den apostolske Menighed blev nogle Enker tilsidesatte ved den daglige Uddeling (Ap. G. 6, 1). Dersom vi ikke faa en god Gave ind til nævnte Kasse med den allerførste, saa maa vore Præsteenker blive tilsidesatte ved den maanedlige Uddeling. Det vil forhaabentlig ikke ske!

Komiteen.

Brev fra Japan til „Danskeren."

Nogle Sammenligninger i Anledning af den kinesisk Krise.

(Af F. M. P. Vinther.)

Det var i Aaret 1837, at den tyske — siden saa berømte Kinamissionær Gützlaff prøvede paa at begynde en Mission i Japan. Forsøget mislykkedes. Han fik ikke engang Tilladelse til at betræde japanesisk Jordbund. Skuffet maatte han vende Ryggen til Japan og gaa til Kina, som den Gang dog tillod Udlændinger at bo i deres „himmelske Rige."

For 63 Aar siden fandt en Mand, fordreven fra Japan, et Fristed i Kina.

I Dag er mere end et Tusind Missionærer, saarede, mishandlede og fordrevne af Kineserne, modtagne med aabne Arme i Japan, det samme Land, der for 63 Aar siden havde Skarpretterne til Rede for øjeblikkelig at udføre Dødsdommen over en Udlænding om han skulde fordriste sig til at sætte en Fod paa „Shinkoku no tsuchi" (Guderigets Jord).

Flygtningerne fra Kina opholder sig fornemmelig i Havnestæderne og da særlig i Nagasaki, som jo er den Havnestad i Japan, der er Kina nærmest.

For et Par Uger siden var jeg i Nagasaki for en lille Hvile i de allerhedeste Dage. Hvilken Mylder af Udlændinger! Her taltes Norsk, Svensk, Tysk, Fransk, Engelsk og Russisk og muligvis endnu flere udenlandske Sprog. Kl. 3½ kom en smuk lille Dampbaad med en vældig stor Baad paa Slæbetoug. Et Flag vajede, hvor man kunde læse Ordet „Jankwai" ('—trøste, an—hvilegivende, kwai—Selskab). I en Fart var Baaden fuld, den lille Damper pustede, fløjtede, piskede Vandet til Skum og gled bort med den kolossale Baad efter sig, hvor mer end et hundrede Mennesker sade eller spaserede og samtalede paa de forskelligste Tungemaal. Kl. 4½ var den tilbage igen efter en Baad mere med ny Ladning af Flygtninge fra Kina. Kl. 7½ var den tilbage med begge de store Baade paa Slæbetoug. Dette gentog sig hver Dag.

Jeg fik følgende Forklaring: Da Oprøret udbrød i Kina, og Flygtningerne begyndte at komme til Japan, var der megen Medlidenhed med disse Folk forfulgte af „Kinas barbariske Indbyggere," og Japaneserne begyndte at tale om at vise disse Sympati paa en praktisk Maade (at de tillige med en ikke lille Smule Hovmod ønskede at vise, hvor langt de vare forud for Kineserne, skal jeg ikke prøve paa at benægte). I Nagasaki dannede man det ovennævnte Selskab „Jankwai," der gjorde en hel Del for de fordrevne bl. a. som ovenfor nævnt gav dem en fri Sejltur til og fra Takaboko, et yndet Badested, tre a fire Mil ude i Havnen (Hyren for en Baad, som kan rumme 4 a 6 Personer er 1 Yen.)

Jeg var selv ude ved Takaboko en Dag. Der var bygget Telte til Afbenyttelse for de badende, en lille Restauration var der ogsaa, hvor Levnetsmidler serveredes meget billigt.

Det var altsammen udført af Japaneserne i Nagasaki, den By, hvor Kristendommens Førstefrugter i Japan maatte efterfølge deres Mester og lade deres Liv. Da Xavier var her, eller rettere efter at han var død, og Kristendommen syntes at brede sig over hel Øen, udbrød Forfølgelsen, og i Nagasaki blev 16 Kristne paa en Gang korsfæstede. Dermed begyndte den Forfølgelse, som efter nogens Paastand kostede ca. 2 Millioner Menneskeliv.

Takaboko er en lille Ø; man kan spasere rundt om den i ca. 15 Minutter, den er meget stejl og kun fra Nordsiden kan man naa dens Top ad en lille Sti med Trin udhugne i selve Klippen. Med megen Besvær klarede jeg op til dens Top, næppe 30 Skridt i Diameter; paa de tre Sider er den saa stejl, at man ikke kan se den Smule Strandbred, som omgiver den. Jeg stod ene deroppe, og uden at kunne se den blandede Forsamling i Vandet ved Klippens Fod, naaede deres forskelligartede Stemmer dog op til mig. En Smule ude fra Klippen, saa man den lille Baad, som laa og ventede paa, at dens Passagere skulde blive færdige; Ordet „Jankwai" paa Flaget kunde tydelig læses, de muntre Stemmer nedenunder mindede om, at de virkelig „hvilte" og var „trøstede." Mens dette tog Plads omkring mig, randt mig et Billede i Hu, som jeg for flere Aar tilbage saa hjemme i Danmark: Paa Toppen af en lille Ø, aldeles lig Takaboko, stod flere Mennesker, nogle var bundne andre var Tilskuere, to Mænd havde lagt et langt Reb om Livet paa en af de Mænd, som var bundne paa Hænder og Fødder og havde hejset ham et godt Stykke ned ad Klippevæggen, en tredie Mand stod med draget Sværd, som han var rede til at hugge Rebet i Stykker, en fjerde stod, som om han raabte ned til den stakkels Mand, der øjensynlig svævede i den største Fare, baade figurlig og bogstavelig talt. Underskriften sagde, at det var Kristne, man søgte at bringe til Frafald. Grunden til, at dette Billede randt mig i Hu nu, var en Tradition, som endnu er bevaret — og troet i alt Fald af Katholikkerne — at kort efter at de 16 vare korsfæstede i Nagasaki, tog man en hel Mængde Kristne ud til denne Ø, hvor de fik Valget mellem Frafald eller Døden. Traditionen er meget modsagt, men mange af Japaneserne paastaar, at det er Sandhed; udtroligt er det aldeles ikke. Hvilken Forskel mellem nu og da! Lad være at Ærgerrigheden bidrog ligesaa meget som Sympatien med de forfulgte Missionærer, selve Ærgerrigheden vidner om et forandret Synspunkt.

For 42 Aar siden kunde ingen Udlænding lande i Nagasaki, det eneste Sted hvor det kunde tillades, var en lille Ø kaldet Deshima, og Tilladelsen gjaldt kun Hollænderne, end ikke de kunde lande uden at de først maatte træde paa et Billede af den korsfæstede for derved at bevise deres Foragt for Kristus og Kristendommen.

Nu mødes Mænd af alle Nationer med Velkomsthilsen. Herrens højre Haand kan endnu urette store Ting. Han som har bragt det saavidt, vil sikkert føre sin Gerning videre, om hans Børn blot ville være tro, efterkomme hans Vink og købe Tiden.